

Є. Дудар Л. І.,
доцент

Тернопільський національний економічний університет

ОЦІНКА РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ОБЛАСТІ ПРИ СУЧАСНОМУ РІВНІ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Анотація. В статті розкриті проблеми розвитку інвестиційних процесів в сільському господарстві області, фактори впливу на формування інвестиційного клімату та шляхи підвищення інвестиційної привабливості аграрного сектора економіки області.

Annotation. In the article there are the exposed problems of development of investment processes in agriculture of region, factors of influence on forming of investment climate and shlyahi rise of investment attractiveness of agrarian sector of economy of region.

Ключові слова: інвестиції, інвестиційний клімат, інвестиційна політика, матеріально-ресурсний потенціал, основний капітал, інтенсифікація виробництва, конкурентноспроможність виробництва.

Постановка проблеми. Проблема розвитку інвестиційного процесу нині набуває визначального характеру для виходу сільського господарства з критичного стану та забезпечення конкурентоспроможного виробництва продуктів харчування як Україні, так і в Тернопільській області. Це зумовлюється необхідністю системного оновлення і розвитку матеріально-ресурсних засобів, спожитих у суспільному виробництві аграрної сфери. Тільки на основі державної науково обґрунтованої інвестиційної політики, виваженої системи управління на регіональному рівні можливе здійснення техніко-технологічного переоснащення та реконструкції аграрних підприємств області на засадах застосування досягнень науково-технічного прогресу, переходу на інноваційну модель сільськогосподарського виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Галузі АПК потребують сьогодні значних інвестиційних надходжень. Проблема покращення інвестування, особливо аграрного сектора економіки України, а також виходу його із кризового стану розглядається у багатьох працях відомих вчених-економістів, зокрема: Лукінова І.І., Саблука П.Т., Дем'яненко М.Я., Шпичака О.М., Маліка М.Й., Кісіля М.І. та інших.

Постановка завдання. У даний час проблема інвестиційного забезпечення АПК ще далеко не вирішена і потребує подальшого дослідження. Метою нашого дослідження є вивчення світового досвіду інвестування і регулювання економічних процесів, пошуку шляхів поліпшення залучення інвестиційних ресурсів у галузі АПК.

Виклад основного матеріалу дослідження. Складність вирішення проблеми розвитку інвестиційного процесу, нарощування вкладень в основний капітал зумовлюється тривалим періодом низькорентабельного і збиткового виробництва, зокрема продукції тваринництва у більшості сільськогосподарських формувань (табл. 1), що стало чи не головною причиною різкого зростання обсягів інвестицій в сільське господарство області. З 1995 року щорічно виробництво м'яса великої рогатої худоби, свиней, птиці, вовни у сільськогосподарських підприємствах було збитковим. Тільки виробництво зерна, цукрових буряків, овочів було рентабельним.

Таблиця 1

Рентабельність вирощування основних видів сільськогосподарської продукції в області (у відсотках)

Вид продукції	Рік					
	1990	1995	2000	2003	2004	2005
Зерно	234.9	96.1	67.0	48.6	16.0	3.0
Цукровий буряк	27.2	49.2	-4.3	7.9	4.0	22.9
Картопля	4.2	43.1	8.8	85.2	6.2	21.5
Овочі	3.3	7.9	26.1	22.0	-8.6	28.6
Плоди	50.6	-41.2	-12.1	-20.3	-9.2	-0.5
М'ясо:						
ВРХ	16.7	-15.6	-45.5	-46.3	-27.0	-23.9
свиней	11.3	-21.8	-58.7	-33.9	-24.6	0.5
овець і кіз	-24.1	-37.0	-44.4	0.0	100.0	40.7
птиці	-18.7	-52.2	-35.1	-60.6	-63.6	-38.0
Молоко і молочні продукти	32.7	-25.9	-9.7	12.4	13.7	24.2
Яйця	35.8	28.2	4.1	10.2	21.9	16.1
Вовна	-37.2	-66.7	-69.2	-	-	-

Основними культурами, які приносили найвищий дохід в розвиток сільського господарства області були зерно і цукровий буряк. Сьогодні рентабельність вирощування зернових зведена до мінімуму, характеризується швидкими і великими темпами спаду. Якщо в 1990 році вона становила 234.9%, то в 1995 році знизилася більше як в 2.5 рази, в 2000 році становила лише 67%, а в 2005 році тільки 3.0%.

Важкий стан розвитку сільськогосподарських підприємств знайшов своє відображення і на вирощуванні цукрових буряків, де рентабельність у 2000 році була навіть збитковою і становила -4.3%. З 2003 року стан вирощування цукрових буряків дещо покращився, рентабельність становила 7.9%, але ці результати не є стабільними, а вирощування цукрових буряків в області залежить багато від попиту і пропозиції на ринку цукру.

В 2005 році рентабельність вирощування цукрових буряків вже становила 22.9%.

Важливе місце в структурі посівних площ області займає картопля, рентабельність якої на протязі всіх років по області має позитивні результати, але дуже не стабільні за розмірами: в 2000 році - 8.8%, в 2003 році - 85.2%, в 2004 році - 6.2%, в 2005 році - 21.5%. Якщо проаналізувати в динаміці з 1990 по 2005 роки - її рентабельність має тенденцію до зниження.

Надзвичайно важкий кризовий стан в розвитку галузі тваринництва, де в останні роки рентабельним стало виробництво тільки молока, яєць та вирощування овець.

Рентабельність вирощування сільськогосподарських культур залежить від урожайності культур та витрат виробництва в яких немаловажну роль має кількість внесених мінеральних та органічних добрив. За статистичними даними в 2005 році було внесено поживних речовин 258.9 тис. ц., що на 1522.5 тис. ц. менше 1990 року. Найнижчий рівень внесення мінеральних добрив у 2000 році і становив лише 113.6 тис. ц., або 28.9% до загальної площі посіву. На 1 га посіву внесено 20 кг поживних речовин. Починаючи з 2004 року обсяг використаних мінеральних добрив зростає (2003 - 47.2%; 2004 - 73.2%), але рівня 1990 року не досягнуто (табл. 2).

Для порівняння: у світі в середньому вноситься 100-103 кг/га. Зокрема, в Нідерландах -520, Великобританії - 346, в Японії - 319 кг/га. До критичної межі знизилася внесення органічних добрив. При науково обґрунтованій нормі 9 - 12 т/га, фактично вноситься в 11 разів менше - 0,7 т/га.

Таблиця 2

Внесення добрив під урожай сільськогосподарських культур в сільськогосподарських підприємствах

Показник	Рік				
	1990	2000	2003	2004	2005
Загальна посівна площа, тис. га	835,4	563,2	367,3	396,9	391,5
Мінеральні добрива					
Всього внесено поживних речовин, тис. ц.	1781,4	113,6	146,8	233,9	258,9
Удобрена площа під урожай, тис. га	803,0	162,8	173,3	290,6	295,9
% удобреної площі	96,0	28,9	47,2	73,2	75,6
Внесено в ґрунт поживних речовин на 1 га, кг:					
– посівної площі	213	20	40	59	66
– удобреної площі	222	70	85	59	88
Органічні добрива					
Всього внесено тис. т.	10282,0	858,5	482,3	342,2	281,6
Удобрена площа, тис. га.	175,9	18,5	9,7	9,9	7,6
% удобреної площі	21,1	3,3	2,6	2,5	1,9
Внесено на 1 га, т.:					
– посівної площі	12,3	1,5	1,5	0,9	0,7
– удобреної площі	58,5	46,5	49,7	34,5	36,9

Щорічні втрати гумусу через мінералізацію та ерозію ґрунтів становлять 11-12 млн. тонн, а це 3-4 млрд. грн. збитків по Україні.

Надзвичайно незадовільний стан з використанням органічних добрив. Різке зменшення поголів'я тварин зменшило можливості сільськогосподарських підприємств щодо використання органічних добрив.

Якщо в 1990 році господарства вносили всього 10 282,0 тис. т. органічних добрив, то в 2000 році їх кількість зменшилася до 858,5 тис. т., тобто на 9 423,5 тис. т. В 2003 році внесено 482,3 тис. т., що менше 1990 року на 9 799,7 тис. т., або становить 4,7%. Кількість внесених добрив має тенденцію до зниження і в наступних роках: 2004 році – внесено 342,2 тис. т., або 3,3% рівня 1990 року; в 2005 році – 281,6 тис. т., або 2,7% до 1990 року. В 1990 році загальний процент удобреної площі по сільськогосподарських підприємствах області становив 21,1%, і має стабільну тенденцію до зниження по всіх наступних роках, особливо різке зменшення характерне для 2003 і наступних років. В 2005 році цей показник становить лише 1,9% удобреної площі.

Аналізуючи внесення мінеральних добрив на 1 га посівної площі, показники по роках зростають в зв'язку із зменшенням площі посіву. В 2005 році внесено на 1 гектар посівної площі 66 кг. поживних речовин, що більше ніж в 3 рази до 2000 року, але менше 1990 року, і становить лише 30,9% його рівня.

Такий стан у покращенні інтенсифікації галузі рослинництва знайшов своє відображення в першу чергу на урожайності сільськогосподарських культур.

Про низьку ефективність розвитку сільськогосподарського виробництва області свідчить і факт наявності збиткових підприємств, які за останні три роки майже не змінюються по кількості, зате зростає сума збитків. Якщо в 2003 році в області було 28,7% збиткових підприємств і сума збитків становила 22 237,8 тис. грн., то у 2005 році питома вага не змінилася, але сума збитків зросла на 23,5%, і становила 27 458,8 тис. грн.

Таблиця 3

Збиткові підприємства області за 2003-2005 роки

2003		2004		2005		2005 в % до	
В % до загальн. к-сті підпр.	Сума збитків, тис.грн.	В % до загальн. к-сті підпр.	Сума збитків, тис.грн.	В % до загальн. к-сті підпр.	Сума збитків, тис. грн.	2003	2004
28,7	22237,8	27,1	22185,3	28,5	27458,8	123,5	123,8

Внаслідок довготривалої економічної кризи матеріально-ресурсний потенціал аграрного сектору області значно скоротився, зменшилась майже удвічі кількість тракторів, зернозбиральних комбайнів, інших сільськогосподарських машин і знарядь, що призвело до різкого спаду

виробництва сільськогосподарської продукції, зниження його ефективності. За цих умов важливого значення набуває обґрунтоване визначення пріоритетних напрямів інтенсифікації розвитку виробничої діяльності галузі. Основним засобом її здійснення є нарощування інвестицій в основний капітал (табл. 4).

Таблиця 4

Інвестиції в основний капітал в галузі сільського господарства

	2001	2002	2003	2004	2005	2005 в % до	
						2001	2003
По Україні /у факт. цінах, млн. грн./	1617	1930	2141	3381	5016	310.2	234.3
в % до попереднього року	153.3	116.6	105.0	139.1	125.8	-	-
По області /у факт. цінах, тис. грн./	20615	23866	30916	75659	122811	595.7	397.2
в % до загального підсумку	7.5	7.5	6.8	12.0	13.8	-	-
в % до попереднього року	-	109.8	121.9	219.7	141.9	-	-
Питома вага інвестицій в основний капітал в загальному обсязі по Україні	0.9	0.9	0.9	0.8	1.0	-	-

Якщо в 2002 році інвестиції в основний капітал об'єктів виробничого призначення сільського господарства області становив у фактичних цінах

23866 тис. грн., то в 2003 році він зріс до 30916 тис. грн., а в 2005 році становили 122 811 тис. грн., тобто зросли майже у 6 разів порівняно з 2001 роком.

Відтворювальна структура інвестицій в сільськогосподарських підприємствах області в основний капітал в 2005 році характеризувалася в основному використанням на технічне переоснащення і реконструкцію діючих підприємств, споруд, будівель, і становила по цьому напрямку 91.2 % до загального обсягу (табл. 5).

Таблиця 5

Відтворювальна структура інвестицій в основний капітал в сільському господарстві у 2005 році. / відсотків/

	Всього	Технічне переоснащення і реконструкція діючих підприємств, споруд, будівель	Нове будівництво(включаючи розширення діючих підприємств) будівель і споруд
По Україні	100.0	74.3	25.7
По області	100.0	91.2	8.8

На нове будівництво (включаючи розширення діючих підприємств) будівель і споруд лише 8.8 %.

Проте зростання інвестицій в основний капітал не призвело до поповнення машинного парку тракторами, зернозбиральними комбайнами, іншими сільськогосподарськими машинами і знаряддями аграрних формувань.

Протягом 15 років, починаючи з 1990 року, внаслідок фізичного зношення сільськогосподарські підприємства області списали 9 285 тракторів, 2 543 зернозбиральних комбайнів, 7 309 вантажних автомобілів, десятки тисяч одиниць іншої сільськогосподарської техніки. Водночас через різке зниження платоспроможності сільськогосподарських товаровиробників придбання нової техніки практично призупинилося.

Різко скоротились обсяги будівництва виробничих приміщень і введення їх в експлуатацію. Якщо в зерновому господарстві вводяться в експлуатацію нові приміщення для зберігання зерна, то в інших галузях стан справ катастрофічний.

У 1995-1999 роках в області було введено в дію тваринницьких приміщень для великої рогатої худоби на 1880 голівомісць, свиней — на 1040. Через три роки — у 2003 році було збудовано і введено в експлуатацію тільки виробничі приміщення для великої рогатої худоби на 300 скотомісць.

За останні два роки (2004 – 2005) не введено в експлуатацію приміщень для вирощування ВРХ, для вирощування свиней не покращується матеріальна база вже на протязі 5 останніх років, мало того, знищено те, що було побудовано в попередні роки (табл. 6).

Таблиця 6.

Введення в дію окремих потужностей в сільському господарстві області

	1995-1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Введено в дію тваринницьких приміщень – скотомісць для ВРХ	1880	-	245	-	300	-	-
Для свиней	1040	50	-	-	-	-	-
Силосних і сінажних споруд, м³	6200	-	-	-	4500	-	-
Склади для зберігання мінеральних добрив (та одноразового зберігання)	530	-	-	-	-	-	-
Зерносховищ, т	2800	1100	1300	880	1000	-	-
Внутрігосподарських доріг з твердим покриттям, км.	651.5	35.1	10.9	1.8	3.0	-	-

Сільськогосподарські підприємства не забезпечені сьогодні сховищами для зберігання мінеральних добрив. Зберігають їх у мовах шкідливих для захисту навколишнього середовища і здоров'я людей.

За відсутності власних коштів на інвестиції в основний капітал сільськогосподарських підприємств для оновлення матеріально-ресурсного потенціалу та через низьку конкурентоспроможність, необхідні обґрунтовані напрями розроблення і здійснення інвестиційної політики держави, чіткого, обґрунтованого визначення пріоритетних галузей для капітальних вкладень, потреб у коштах та джерел їх покриття.

Стає очевидним розуміння необхідності концентрації, а, значить, і механізації високотоварного виробництва. Особисті селянські господарства, які виробляють сьогодні в області значну питому вагу продукції, в умовах конкуренції, внаслідок розпорошення виробництва, об'єктивно не можуть залишатися на перспективу в якості домінуючої форми господарювання в області. Їх роль у формуванні доходів селян – підсобна, саме в них найменше вкладаються інвестиції в розвиток галузі. Перспектива за сільськогосподарськими підприємствами різних організаційно-правових форм, сформованими переважно на приватній власності, але на колективних засадах організації праці.

Вступ до СОТ серйозно підніме планку конкурентної боротьби, заставить мислити світовими економічними категоріями і рахуватись з об'єктивними економічними законами розвитку.

Аналіз свідчить, що в області в умовах кризової ситуації були надто слабо обґрунтовані основні напрями інвестиційної політики в агропромисловому комплексі, що призвело до руйнування матеріально-ресурсної бази сільського господарства. На Всеукраїнській нараді з питань поліпшення інвестиційного клімату в Україні, зокрема у виступі Президента України 6 червня 2003 року про прорахунки щодо залучення іноземних інвестицій, відмічалось, що причиною їх є відсутність системної політики з формування інвестиційного клімату. Наголошувалось, що з огляду на це державна політика щодо формування інвестиційного клімату потребує докорінних змін і має проводитись на якісно вищому рівні.

У формуванні та реалізації інвестиційної політики у сільському господарстві області, як основи розвитку інтенсифікації галузі, її техніко-технологічного переоснащення, вирішального значення набуває застосування прогресивних ресурсозберігаючих технологій, спрямованих на забезпечення конкурентоспроможного на внутрішньому і зовнішньому аграрних ринках сільськогосподарського виробництва.

Сучасну ринкову економіку неможливо уявити без іноземних інвестицій, які поширені як у промислово розвинутих країнах, так і в країнах, що розвиваються, інвестиційна діяльність – вирішальний чинник усієї економічної політики держави, від ефективності якої залежить стан виробництва, рівень технічного оснащення підприємств, можливості структурної перебудови економіки, розв'язання соціальних та екологічних проблем. Інвестиції становлять основу розвитку підприємств, окремих галузей та економіки в цілому.

Основними чинниками, які негативно впливають на інвестиційний клімат і зумовлюють високий ризик іноземного інвестування підприємств в області, як і в Україні, є надто затяжний і непослідовний характер ринкового реформування економіки; правова, економічна й політична нестабільність; недосконалі фінансово-кредитна і податкова система; низький рівень розвитку ринкової інфраструктури; відсутність ринку землі. Водночас Україна має низьку чинників, які приваблюють іноземних інвесторів: місткий ринок, низька ціна робочої сили, вигідне географічне положення, сприятливі кліматичні умови. Нині для економіки нашої країни важливе значення має

підвищення конкурентоспроможності виробництва й на цій основі збільшення обсягу інвестицій.

Починаючи з 1997 року спостерігається чітка тенденція до збільшення обсягів вкладень в економіку держави. Серед регіонів провідні місця за обсягами інвестицій посідають м. Київ, Дніпропетровська (2004 р. – 821, 2005 р. – 1717 млн. дол. США), Київська, Запорізька (2004 р. – 486.2, 2005 рік – 549.7 млн. дол. США), Донецька, Одеська, Львівська (2004 рік – 358.2, 2005 рік – 382.3 млн. дол. США), Харківська області та Автономна Республіка Крим. У зазначені регіони спрямовано 78,5% обсягу інвестицій. Із загального обсягу іноземних інвестицій в Україну 298.6 млн. дол. США направлено на розвиток сільського та лісового господарства, що становить 1.8 % у загальному обсязі.

Стосовно Тернопільської області сукупний капітал нерезидентів в економіці області станом на 1 січня 2005 року становив 37.2 млн. дол. США, що в загальному обсязі інвестицій України дорівнювало 0,4 % . В тому числі з країн СНД – 0.754 млн. дол. США, з інших країн світу – 36.467 млн. дол. США. На 1 січня 2006 року прямі інвестиції в область становили 39.1 млн. дол. США, або 0.2 % від суми в цілому по Україні. Питома вага іноземних інвестицій, що направлені на розвиток сільського господарства області становить 6.8 % (табл. 7).

У 2005 році в область надійшли іноземні інвестиції з 24 країн світу. Найвища питома вага (18,77 %) — з Чеської Республіки, із Сполученого Королівства – 15.9 %, Австралії – 11.5 %

Аналіз динаміки галузевої структури Тернопільської області показав, що найбільші вкладення надходять у промисловість — 65.2 %, у сільське господарство — приблизно 6,8 % від загального обсягу. І це за умови, що в цій сфері виробничої діяльності зроблено немало для інвестиційної привабливості. Це, зокрема, приватизація земель і майна, формування нових організаційно-правових структур на ринкових засадах, застосування орендних відносин у використанні землі та майна, введення помірною фіксованого податку і ряд інших заходів.

Отже, нині створені необхідні умови для значного розширення участі іноземного капіталу у формуванні й розвитку матеріально-технічної бази аграрного виробництва.

Таблиця 7

Іноземні інвестиції в сільське господарство області у 2005 році

	Капітал на кінець року, дол. США	Частка у загальному обсязі інвестицій, %
<i>Прямі інвестиції</i>		
По Україні (млн. дол.)	292.0	1.8
По області (тис. дол.)		
- в сільське господарство	2664.00	6.8
- в харчову промисловість та переробку сільськогосподарських продуктів	11619.77	29.7
<i>Портфельні інвестиції</i>		
- в сільське господарство області	251.53	47.4
- в харчову промисловість та переробку сільськогосподарських продуктів	203.40	38.3

Стимування цього процесу зумовлюється, насамперед, слабкою поінформованістю іноземних інвесторів щодо можливостей вкладати кошти в аграрну сферу виробництва, відсутністю цілеспрямованої інвестиційної діяльності як центральних органів управління, так і на місцях. До останнього часу існує обтяжлива податкова система, яка не стимулює іноземних інвесторів до вкладення коштів в основний капітал аграрних галузей виробництва. Заслуговує на увагу пропозиція професора В.С. Шебаніна про створення у кожному сільськогосподарському формуванні спеціального фонду розвитку матеріально-ресурсної бази. Одним з основних джерел його поповнення мають стати відрахування до 7—10% коштів від усіх грошових надходжень у процесі виробничої діяльності.

У структурі інвестування сільського господарства половина коштів йде на придбання сільськогосподарської техніки. Законодавство не обмежує права інвесторів у виборі сфер і об'єктів інвестування за винятком тих, які не відповідають архітектурним, екологічним нормам і порушують права й інтереси держави та її громадян.

Для іноземних інвесторів особливе значення має визначення пріоритетів інвестиційної діяльності та вибір її найефективнішого напрямку. Наприклад, інвестиції Кіпру спрямовуються у такі сфери і галузі як харчова промисловість і переробка сільськогосподарських продуктів, торгівля, машинобудування, транспорт, освіта. Нідерланди пріоритетними вважають машинобудування,

харчову промисловість. Прямі інвестиції Франції надходять у такі галузі: харчова промисловість і переробка сільськогосподарських продуктів; сільське господарство, мисливство та лісове господарство. Інвестиції Молдови спрямовуються у добувну промисловість, торгівлю, відпочинок і туризм.

Закордонні інвестори проводять свої комплексні дослідження економічного розвитку нашої країни, визначаючи пріоритетні галузі для свого капіталу. При аналізі стану сфер і галузей ними розглядається процес проведення реформ в Україні. Пріоритетним напрямом структурної перебудови у сфері матеріального виробництва є агропромисловий комплекс. Це пов'язано з тим, що Україна має ресурси для виробництва сільськогосподарської продукції і знаходиться поблизу від міжнародних

ринків. Для залучення іноземних інвестицій у сільське господарство найбільше значення мають двосторонні зв'язки та домовленості із зарубіжними інвесторами, які ґрунтуються на взаємовигідних для сторін відносинах, здійснюються без посередників, а тому можуть забезпечити основну частину залучених у сільське господарство кредитних ресурсів.

Основною умовою для іноземного інвестора є можливість реалізувати свої економічні інтереси. Тому українське підприємство має переконати іноземного партнера у вигідності для нього інвестування та в мінімальному рівні ризиків. Крім того, здійснення іноземних інвестицій можливе шляхом створення спільного підприємства. При цьому внесок іноземного інвестора до статутного фонду спільного підприємства доцільно здійснювати у вигляді майна.

При розробці стратегії прямих іноземних інвестицій у сільськогосподарське підприємство можна орієнтуватися на засади, передбачені, наприклад, програмою прямих інвестицій Вестерн Ен-Ай-Ес Ентерпрайз фонду. Цей фонд здійснює інвестування середніх підприємств у формі прямих інвестицій обсягом від 500 тис. дол. США до 5 млн. дол. Інвестиції здійснюються шляхом купівлі звичайних або привілейованих акцій чи створення окремого спільного підприємства. У цілому фонд здійснює інвестиції лише тоді, коли впевниться, що ці інвестиції приведуть до створення додаткових робочих місць і забезпечать повернення коштів відповідно до існуючих інвестиційних ризиків.

Поряд із прямими інвестиціями сільськогосподарські товаровиробники можуть залучати кредитні ресурси іноземних фінансових та інших фірм і компаній. У цьому випадку для іноземного кредитора важливе значення мають питання мінімізації його ризиків. Тому в першу чергу необхідно вирішувати питання застави, поручительства тощо.

Пошук іноземного інвестора є справою сільськогосподарського підприємства, тому слід чітко сформулювати свої наміри, визначитися зі стратегією розвитку, з метою полегшення пошуку іноземного партнера доцільно вивчити пропозиції іноземних фірм і компаній, їхні наміри та побажання. Частина такої інформації концентрується в посольствах, консульствах та іноземних представництвах іноземних держав в Україні.

Висновки з даного дослідження. Отже, для реалізації сільськогосподарського потенціалу необхідно переглянути структуру та використання земельних угідь, структуру стада, технічний потенціал.

Ефективність структурної перебудови в економіці країни потребує відповідної інформації про інвестиційну привабливість як у галузевому, так і в регіональному напрямках. Особливе значення має оцінка та прогнозування інвестиційної привабливості на регіональному рівні. З урахуванням оцінки інвестиційного потенціалу області необхідно вивчати такі процеси як створення інвестиційних потоків: джерела фінансування капітальних вкладень, у тому числі рівень кредитування економіки області комерційними банками, галузеву структуру інвестицій.

Кожний інвестиційний проект повинен бути використаний там, де для нього є певні умови, тобто пріоритетність галузей знаходиться в основі привабливості регіону. Залучення іноземних кредитів у сільське господарство має суттєве значення для покриття дефіциту інвестиційних ресурсів товаровиробників. Досвід окремих українських сільськогосподарських підприємств свідчить, що використання іноземних кредитів надає підприємствам можливість вийти з кризового стану.

Тернопільська область може розраховувати на значні за обсягом іноземні інвестиції лише у разі створення умов для інвестування, сприятливіших ніж у країнах- та областях-конкурентах. Це мають враховувати органи державної влади у процесі вироблення стратегії залучення й ефективного використання капіталу нерезидента у розвитку економіки області.

Використана література

1. Вітков М.С. Розвиток інвестиційної політики в сільському господарстві України // Економіка АПК, 2005, № 1.
2. Бурковський І.Д. Інвестиційне забезпечення економічного розвитку аграрного виробництва // Економіка АПК, 2005, № 12.
3. П.І. Гайдуцький Про основні засади реформування системи державної підтримки сільського